

	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE PRILOGA Lestvice za ocenjevanje akutne bolečine pri odraslih, Priloga 1	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 19.17.01
			Stran od strani:	1/8
			Velja od:	5. 6. 2025
			Uporaba najmanj do:	5. 5. 2030
			Izdaja:	Verzija 1

1. Namen in cilji aktivnosti

Prepoznati znake in simptome bolečine, verjeten vzrok in mesto bolečine.

- Določitev intenzitete bolečine.
- Vzdrževati jakost bolečine v znosnem območju.
- Pacientovo boljše počutje in aktivno sodelovanje v terapevtskem postopku.
- Uspešna komunikacija, ki izboljša zadovoljstvo in zaupanje pacienta v zdravljenje.
- Hitrejše in krajše okrevanje z manj zapleti.

2. Opis

Lestvice za ocenjevanje akutne bolečine pri odraslih, Priloga 1

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 19.17.01
Stran od strani:	2/8
Velja od:	5. 6. 2025
Uporaba najmanj do:	5. 5. 2030
Izdaja:	Verzija 1

Lestvica nebesednih znakov bolečine (CNPI – Checklist of Nonverbal Pain Indicators)

Uporaba	Pri starejših pacientih s kognitivnimi, vedenjskimi ali komunikacijskimi motnjami, ki so nesposobni verbalno oceniti prisotnost ali pogostost bolečine z uporabo številčne ali obrazne lestvice.
---------	--

Vedenjski znaki	V gibanju (označi)	V mirovanju (označi)
1. Neverbalno izražanje bolečine (stokanje, godrnjanje, vzdihovanje, jokanje)	0 – ni opaženo 1 – vedenje opaženo	0 – ni opaženo 1 – vedenje opaženo
2. Obrazna mimika in gibi (namrščeno čelo, priprte oči, stisnjene ustnice, spuščena čeljust, stisnjeni zobje, popačen izraz)	0 – ni opaženo 1 – vedenje opaženo	0 – ni opaženo 1 – vedenje opaženo
3. Oklepanje (oprijemanje ali oklepanje postelje, stola, osebja ali za prizadeto mesto v gibanju)	0 – ni opaženo 1 – vedenje opaženo	0 – ni opaženo 1 – vedenje opaženo
4. Nemir (stalno ali občasno spreminjanje položaja, zibanje, stalni ali občasni premiki rok, nezmožnost mirovanja)	0 – ni opaženo 1 – vedenje opaženo	0 – ni opaženo 1 – vedenje opaženo
5. Masiranje prizadetega mesta	0 – ni opaženo 1 – vedenje opaženo	0 – ni opaženo 1 – vedenje opaženo
6. Besedni zvoki (verbalno izražanje bolečine z uporabo besed, npr.: »auč« ali »boli«, preklinjanje med gibanjem ali kot znak protesta, npr.: »stop« ali »dovolj«)	0 – ni opaženo 1 – vedenje opaženo	0 – ni opaženo 1 – vedenje opaženo
Seštevek		
Navodilo za uporabo	- Ocenimo vsak vedenjski znak v gibanju ali v mirovanju. Opazujemo 1 do 5 minut. - Ocenimo 0, če vedenje ni bilo opaženo. Ocenimo 1, če je bilo vedenje celo bežno opaženo. - Seštevek obeh stolpcev predstavlja oceno bolečine. - Prisotnost katerega koli vedenjskega znaka je že pokazatelj bolečine in pomeni, da je potrebno nadaljnje opazovanje. Ukrepanje je potrebno že pri dveh točkah.	

	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babič in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE PRILOGA Lestvice za ocenjevanje akutne bolečine pri odraslih, Priloga 1	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 19.17.01
			Stran od strani:	3/8
			Velja od:	5. 6. 2025
			Uporaba najmanj do:	5. 5. 2030
			Izdaja:	Verzija 1

Lestvica za oceno bolečine pri dementnih pacientih (Pain Assessment in Advanced Dementia Scale - PAINAD)

Uporaba Pri odraslih pacientih z napredovalo demenco.

Vedenjski znak	0	1	2	Rezultat
1. Od vokalizacije neodvisno dihanje	Normalno	Občasno težavno dihanje. Kratke dobe hiperventilacije.	Zelo glasno dihanje. Dolge dobe hiperventilacije.	
2. Negativna vokalizacija	Brez	Občasno stokanje in ječanje. Tišji govor z negativnim značajem ali z nestrinjanjem.	Ponavljajoč klic na pomoč. Glasno stokanje in ječanje. Jok.	
3. Obrazni izraz	Zmožen smejanja ali brez izraza	Žalosten. Prestrašen. Z nagubanim čelom.	Obrazne grimase.	
4. Govorica telesa	Sproščena	Napeta. Neenakomerno premikanje. Živčnost.	Napet. Stisnjene pesti. Kolena pritegnjena k telesu. Odrivanje ali pritegovanje k sebi. Udarjanje.	
5. Utolažljivost	Ni potrebe	Utolažljivost z glasom ali dotikom. Usmerjanje pozornosti drugam.	Utolažljivost ni možna. Pozornosti ni možno speljati drugam.	
				SKUPAJ
Navodilo za uporabo	- Pacienta opazujemo pet minut, preden postavimo oceno. - Ustrezno ocenimo njegovo vedenje. - Opazujemo ga v različnih situacijah (med počitkom, med prijetnimi aktivnostmi, med negovalnimi intervencijami, po aplikaciji analgetika). - S seštevanjem prisotnih vedenjskih znakov dobimo številčno oceno bolečine. - Od 1 do 3 pomeni blaga bolečina, 4 do 6 zmerna, 7 do 10 močna bolečina - Skupna ocena je možna od 0 do 10.			

	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babič in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE PRILOGA Lestvice za ocenjevanje akutne bolečine pri odraslih, Priloga 1	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 19.17.01
			Stran od strani:	4/8
			Velja od:	5. 6. 2025
			Uporaba najmanj do:	5. 5. 2030
			Izdaja:	Verzija 1

Lestvica za oceno bolečine pri kritično bolnih (Critical Care Pain Observation Tool - CPOT)	
Uporaba	Pri kritično bolnih, ki so intubirani, sedirani, nezmožni verbalne komunikacije.

KAZALNIK	OCENA	OPIS
IZRAZ OBRAZA	0 - Sproščen, naraven 1 - Napet 2 - Grimase	0 - ni opaziti napetosti mišic 1 - namrščil čelo, spustil obrvi 2 - zatiska oči ali krči mišico dvigalko. Spremenjeno obnašanje med izvajanjem posegov npr. solzenje, odpiranje oči.
PREMIKI TELESA	0 - Ni premikov, normalen položaj 1 - Obrambna drža 2 - Nemir, vznemirjenost	0 - sploh se ne premakne (kar nujno ne pomeni odsotnost bolečine), udi so v običajnem položaju 1 - previdno premikanje, dotikanje, drgnjenje na mestu bolečine, iskanje pozornosti s premikanjem 2 - vlečenje cevi, usedanje v postelji, premiki okončin, ne spoštuje ukazov, leze iz postelje, kliče osebje
UJEMANJE Z MEHANSKIM VENTILATORJEM (intubirani pacienti) ali GLASOVI (ekstubirani pacienti)	0 - Enakomerno predihavanje 1 - Enakomerno predihavanje, občasno napenjanje 2 - Neusklajeno predihavanje, upiranje ventilaciji ALI 0 - Govori z normalnim tonom ali glasom 1 - Vzdihovalje, stokanje 2 - lhtenje, kričanje	0 - alarmi se ne oglašajo, lahko se predihava 1 - napenjanje, kašelj; alarmi se aktivirajo in spontano ugašajo 2 - neusklajeno predihavanje, blokiranje ventilacije; alarmi se pogosto oglašajo in vztrajajo.
NAPETOST MIŠIC	0 - Sproščene 1 - Napete, trde 2 - Zelo napete, trde, rigidne	0 - ni opora pri pasivnem premikanju, razgibavanju 1 - upor pri pasivnem premikanju, razgibavanju

Zbornica zdravstvene in babiške nege
Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babič in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE
PRILOGA

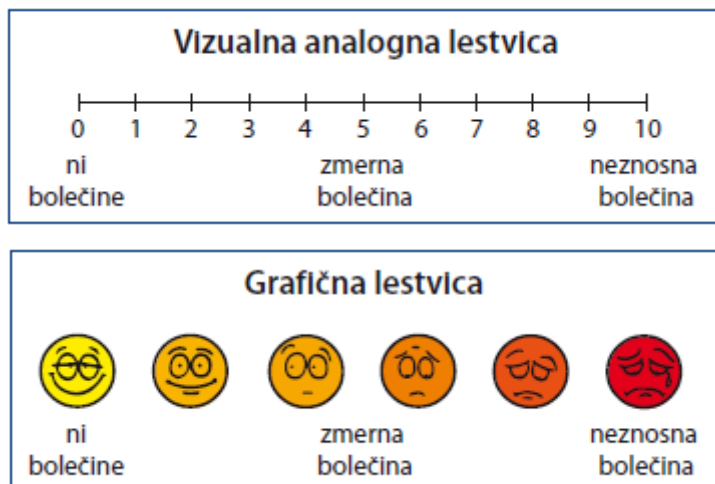
Lestvice za ocenjevanje akutne bolečine pri odraslih, Priloga 1

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 19.17.01
Stran od strani:	5/8
Velja od:	5. 6. 2025
Uporaba najmanj do:	5. 5. 2030
Izdaja:	Verzija 1

		2 - močan upor pri pasivnem premikanju ali jih ni moč premakniti
CPOT SKUPAJ	8	
Navodilo za uporabo	1. Pacienta opazujemo najmanj 1 minuto preden postavimo oceno. 2. Opazujemo ga med izvajanjem postopkov in ocenjujemo spremembe v vedenju v povezavi s pojavom bolečine. 3. Ocenjujemo vse kazalnike bolečine. Napetost mišic ocenimo nazadnje, saj sprememba položaja rok lahko povzroči spremembo v obnašanju pacienta. Ko izvajamo pasivno fleksijo in ekstenzijo, primemo pacientovo roko z obema rokama tako, da podpiramo komolec in dlan ter izvedemo pasivno fleksijo pacientove roke. Pri tem smo pozorni na vsak upor in napetost mišic. Če se gib lahko izvede, je ocena 0 (sproščen, brez upora). Če gib izvedemo, a potrebujemo več moči, ker pacient kaže odpor do gibanja, je ocena 1. Če giba ne moremo izvesti oz. dokončati in čutimo močan odpor, je ocena 2. To je mogoče opaziti pri pacientih, ki so spastični. 4. Opazovanje pacienta med obračanjem. Med obračanjem opazujemo mrščenje in grimase na pacientovem obrazu, ki jih je treba upoštevati, premike telesa npr., ko se pacient poskuša dotakniti bolečega mesta (kirurški rez, poškodovane strani). Pri mehansko predihavanem pacientu smo pozorni na oglašanje alarmov (če prenehajo sami od sebe ali zahtevajo izvedbo aktivnosti pri pacientu npr. tlažba, dajanje zdravil). Občutimo lahko napetost mišic, npr. pacient se upira ali popolnoma prepusti pasivnem premikanju. Ocena 2 je, kadar se pacient upira obračanju in se poskuša vrniti na hrbet. 5. Upoštevamo opažanja, ki dosegajo najvišjo oceno. Ukrepanje je potrebno že pri dveh točkah.	

	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE PRILOGA Lestvice za ocenjevanje akutne bolečine pri odraslih, Priloga 1	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 19.17.01
			Stran od strani:	6/8
			Velja od:	5. 6. 2025
			Uporaba najmanj do:	5. 5. 2030
			Izdaja:	Verzija 1

VAS lestvica

Je najbolj pogosto uporabljena lestvica za merjenje jakost bolečine in za merjenje učinkovitosti lajšanja bolečine. Predstavlja jo 10 cm dolga ravna črta, na enem je oznaka »ni bolečine«, na drugem »neznosna bolečina«. Pacient na črti sam označi stopnjo bolečine. Lahko je tudi barvno prikazana od zelo svetle barve, ki pomeni stanje brez bolečine do zelo temne barve, ki pomeni neznosno bolečino.

NRS lestvica

Ima razpon števil od 0 do 10. Jakost bolečine se lahko meri v ustni ali pisni obliki. 0 je brez bolečine in 10 je neznosna bolečina. Pacient pove ali napiše številko, ki najbolj ustreza njegovi bolečini.

	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babič in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE PRILOGA Lestvice za ocenjevanje akutne bolečine pri odraslih, Priloga 1	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 19.17.01
			Stran od strani:	7/8
			Velja od:	5. 6. 2025
			Uporaba najmanj do:	5. 5. 2030
			Izdaja:	Verzija 1

3. Literatura:

Chanques, G., & Gélinas, C. (2022). Monitoring pain in the intensive care unit (ICU). *Intensive Care Medicine*, 48, 1508–1511. <https://doi.org/10.1007/s00134-022-06807-w>

Dundorf, E., West, E., & Sampson, E. L. (2022). Psychometric evaluation of the Pain Assessment in Advanced Dementia scale in an acute general hospital setting. *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 37(12), 1 – 10. DOI: 10.1002/gps.5830.

Felton, N., Lewis, J. S., Cockburn, S. J., Hodgson, M., & Dawson, S. (2021). Pain assessment for individuals with advanced dementia in care homes: A systematic review. *Geriatrics(Basel)*, 6(4), 101-123. DOI: 10.3390/geriatrics6040101.

Urits, I., Orhurhu, V., Callan, J., Orhurhu, M. S., & Viswanath, O. (2021). The utility of the Visual Analog Scale for pain in clinical practice: A review. *Current Pain and Headache Reports*, 25(3), 15. <https://doi.org/10.1007/s11916-021-00914-4>.

4. Podrobnejša in dodatna navodila - povezava z drugimi dokumenti

Številka dokumenta	Naziv dokumenta
UČE NP 19.17	Ocenjevanje akutne bolečine pri odraslih

5. Pregled zadnjih sprememb v dokumentu

Zap. št.	Sprememba v točki:	OPIS SPREMEMBE

	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babič in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE PRILOGA Lestvice za ocenjevanje akutne bolečine pri odraslih, Priloga 1	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 19.17.01
			Stran od strani:	8/8
			Velja od:	5. 6. 2025
			Uporaba najmanj do:	5. 5. 2030
			Izdaja:	Verzija 1

6. Potrditev dokumenta

	organ	Številka sklepa	datum	Odgovorna oseba
I. SKLEP O USTREZNOSTI NP	Delovna skupina za nacionalne protokole Zbornice- Zveze	38/2025	22. 5. 2025	Klavdija Ursini
II. SKLEP O USTREZNOSTI NP	Upravni odbor Zbornice - Zveze	27/3/2025	5. 6. 2025	Anita Prelec

	FUNKCIJA/ ORGAN	IME IN PRIIMEK	
PRIPRAVIL:	Strokovnjaki Strokovne sekcije MS in ZT v anesteziologiji, intenzivni terapiji in transfuziologiji	Vesna Svilenkovič Edina Suljkanovič	
PREGLEDALI:	Strokovne službe Zbornice – Zveze / PVK	Draga Štromajer	
ODOBRIL:	Predsednica Zbornice – Zveze	Anita Prelec	
SKRBNIK DOKUMENTA:	Strokovna sekcija MS in ZT v anesteziologiji, intenzivni terapiji in transfuziologiji	Dragica Karadžić	